

Tothom me diu Dallas, i tot començà en el moment que semblava que s'estava acabant. El xèrif de Tonto m'expulsà de la ciutat per la pressió de les dones a les quals els marits no satisfieien de la manera que jo els satisfieia a ells. M'obligà a agafar la diligència cap a Lordsburg, d'on jo havia arribat feia una temporada. En aquell moment me caigué molt malament, però, després, he vist que aquest fet va esser vital dins la meua vida. En el mateix moment, en Doc, el metge del poble, també era expulsat per la madona de la seva pensió per manca de pagament. No puc negar que era un borratxí, però també he de dir que era una bellíssima persona. Les dues escòries fórem obligades a partir per deixar ben neta la ciutat de Tonto. Estant ja tots dins la diligència, els cinc passatgers, més el conductor i el comissari al prestatge superior, s'acostà un tinent de l'exèrcit dient que el territori per on havíem de passar estava amenaçat pels apatxes. El comissari ens demanà si algú volia renunciar al viatge. Sincerament, tenia por, però quan vaig mirar a l'exterior i vaig veure les dones que m'havien fet fora, vaig pensar que els apatxes no podien esser pitjors que elles. La diligència se completà del tot perquè, a la sortida de Tonto, s'hi afegí un altre passatger, el banquer del poble, que, per completar la feina del xèrif, deixava el poble net de doblers.

Dins aquella diligència estava clar que Doc i jo érem l'escòria social, una llosa que jo havia dut

damunt tota la meua curta vida. Poc temps després de sortir, no havíem fet més que unes poques milles, ens aturà un pistoler. Vaig veure que era conegut de gairebé tothom, però jo no l'havia vist mai. Era un al-lot molt plantós que només veure'l me remogué sentiments; fins i tot alguna cosa més sensual, més física. Li deien Ringo, i el primer que en vaig saber, d'ell, és que, a més de reclamat per la justícia, els Plummer li havien assassinat el seu pare i el seu germà i que anava a Lordsburg per venjar-los. Però el que més me'n sorprengué fou a l'estada de l'estació de Dry Fork per canviar de cavalls, jo i Ringo ens asseguérem devora l'embarassada senyora Lucy i aquesta demanà per canviar de lloc. Jo tenia molt clar que ho feia per no estar devora meu; però la meua sorpresa fou quan Ringo m'insinuà que ho feia per culpa seva. Malgrat que ell ho ignoràs, estàvem fortament units per la marginació social.

La sospita que Ringo me tractava diferent a com ho feien els altres se confirmà en la següent etapa de la diligència. Lucy demanà aigua, i Hetfield l'hi donà, però no me n'oferí a mi. Ringo li recordà que hi havia una altra dama, però ell ni s'immutà. Ringo agafà la cantimplora i, somrient, la me donà. Però el moment definitiu fou quan vaig sortir de l'habitació de Lucy, després d'aquesta haver parit, tenia la seva nina recent nascuda en els meus braços. Tothom, sense cap excepció, mirava fixament la nina, però Ringo no me llevà ni un segon la vista.

Per això quan, després, vaig sortir defora i ell me seguí, el primer que li vaig dir va ésser que tractàs de fugir. Però ell no podia fer-ho fins que no arribàs a Lordburg; havia de venjar el seu pare i el seu germà. Me demanà si jo sabia el que era perdre la pròpia família i li vaig aclarir que jo també l'havia perduda. Hi havia moltes coses que ens ajuntaven, però el meu passat m'espantava. Quan m'oferí el seu ranxo, cosa que ningú mai en la vida no m'havia fet, no vaig poder estar-me de dir que no podia acceptar-lo perquè ell no coneixia el meu passat. Al contestar-me que sabia tot el que li feia falta, que jo era la classe d'al·lota amb la qual tot home voldria casar-s'hi, aclaparada per tantes emocions, commocionada per tanta afectivitat, abans d'explotar davant ell, vaig fugir corrent.

De cap de les maneres vull negar que, malgrat haver passat molta por, estic orgullosa d'haver viscut l'atac apatxe més famós de tota la història del cinema. Record molt bé l'inici; Doc va proposar un brindis entre tots i en aquell precís moment entrà una fletxa que se clavà a l'espatlla del pobre Peacock i que en Doc la hi va treure amb la mateixa habilitat amb la qual havia ajudat a parir Lucy. Llàstima que fos un borratxí, perquè hauria estat un gran metge. Quan ja teníem els apatxes encerclant la diligència, com que jo sostenia la nina de Lucy amb els meus braços, vaig decidir posar la meva esquena tapant la finestra per protegir l'infantó. Tot el temps que durà la batalla, mentre esperava que una fletxa m'endevinàs l'esquena, estava pensant en Chris, l'amo mexicà de la parada Apache Wells, que, quan li digueren que la seva esposa era apatxe, contestà, "sí, i no és massa do-

lent tenir-la, així els apatxes me respecten." Possiblement, si tots els americans pensàssim igual que Chris, ens evitaríem moments tràgics com el que estàvem vivint. Quan vaig pensar que ja no hi havia sortida, vaig mirar la nina, inconscient de tot el que passava, i la vaig besar amb totes les meves forces; una besada per a ella, per a Ringo, i per a tota la humanitat. Poc temps després arribà la cavalleria.

L'entrada a Lordsburg me recordà la sortida de Tonto. Unes dones molt semblants a les que m'expulsaren d'allà, me recolliren la nina per por que no la contaminàs. Poc després, vaig sentir com Ringo demanava al comissari quan de temps hauria d'estar-se a la presó, ell li digué que un any. Ringo li demanà que me dugués al seu ranxo per passar-hi aquest temps, perquè, segons afegí, Lordsburg no era una ciutat per a una al·lota com jo. No vaig poder evitar que me caiguessin unes llàgrimes. Mentre passàvem pel carrer dels bordells, on jo havia treballat tant de temps, abans d'enfrontar-se als Plummer, me demanà que ens casàssim. Convençuda que no el tornaria a veure, sols vaig poder dir-li que mai no oblidaria aquesta petició. No sabia quants eren els Plummer, vaig sentir tres trets, i a cadascun dels quals vaig cridar "¡Ringo!", amb tot el meu cor. El vaig veure mort per tres vegades, fins que comparegué on jo l'esperava. Vaig abraçar-me a ell com mai no ho havia fet a ningú altre, amb tot el meu cor. Quan el comissari ens deixà partir cap el ranxo, sense executar l'ordre de detenció, vaig veure que hi havia alguna cosa, a qualque lloc, que protegia l'amor. En el meu cas particular, crec que el seu nom és John Ford. ■